

Zuivering van het verzuim en schuldeisersverzuim in kort bestek

Mr. dr. P.S. Bakker¹

In HR 7 december 2018, ECLI:NL:HR:2018:2255, NJ 2020/196, m.nt. Jac. Hijma (JED Textiles) heeft de Hoge Raad enige vingerwijzingen aan de rechtspraak gegeven over het leerstuk van schuldeisersverzuim en in dat kader ook overwegingen gewijd aan de zuivering van het verzuim door de schuldenaar. In deze bijdrage ga ik in op de vraag wanneer het verzuim van de schuldenaar door zuivering eindigt en wat de gerechtvaardigde belangen van de in verzuim zijnde schuldenaar meebrengen op (en vanaf) het moment dat hij eenmaal een zuiveringsvoorstel heeft gedaan dat aan de eisen van art. 6:86 BW voldoet. Ook ga ik in het kort in op de aanpalende vraag naar de relatie tussen schuldenaars- en schuldeisersverzuim.

1. Inleiding

Artikel 6:86 is een van de bepalingen die van belang zijn wanneer een schuldenaar in verzuim is komen te verkeren. Verzuim behelst een vertraging in de nakoming die voldoet aan de eisen die de wet daaraan stelt. De wet beschrijft in de artikelen 6:81-83 BW een aantal situaties, waardoor verzuim ontstaat. De Hoge Raad heeft in het arrest *Verzicht/Rowi*² benadrukt dat de in de art. 6:83 aanhef en onder a-c BW genoemde opsomming niet limitatief is. Verzuim kan, zo leren de arresten *Fraanje/Götte*³ en *Endlich/Bouwmachines*⁴ soms ook op grond van de (aanvullende) redelijkheid en billijkheid intreden. Het arrest *Fraanje/Götte* leert bovendien dat het beroep op het vereiste van een ingebrekestelling soms naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar kan zijn. Eenmaal in verzuim geraakt, kan de schuldenaar zich uit die weinig benijdenswaardige positie pas weer bevrijden als hij zijn verzuim overeenkomstig art. 6:86 BW zuivert. Zuivering van het verzuim kan enkel geschieden doordat de schuldenaar “alsnog behoorlijke nakoming alsmede betaling van de inmiddels verschuldigd geworden schadevergoeding en van de kosten aan(biedt)”, aldus de Hoge Raad in het genoemde arrest *JED Textiles*. In dit arrest geeft de Hoge Raad de rechtspraak enige nadere regels omtrent de vraag wat het aanbod van de in verzuim zijnde schuldenaar dient te behelzen. Dit arrest is in de ORP al eens besproken door Veldhuis.⁵

In deze bijdrage zal ik in paragraaf 2 onder meer aandacht besteden aan de vraag wanneer het verzuim van de schuldenaar door zuivering eindigt. In subparagraaf 2.1 komt zowel de in Nederland gangbare opvatting daarover aan de orde als de wijze waarop de zuivering van het verzuim is geregeld in het Duitse recht en het toekomstig Belgische recht. In subparagraaf 2.2 stel ik de vraag aan de orde wat de gerechtvaardigde belangen van de in verzuim zijnde schuldenaar meebrengen op (en vanaf) het moment dat hij eenmaal een zuiveringsvoorstel heeft gedaan dat aan de eisen van art. 6:86 BW voldoet. In de derde paragraaf zal ik kort ingaan op de aanpalende vraag hoe het (einde van het) verzuim van de schuldenaar zich verhoudt tot het (begin van het) verzuim van de schuldeiser. Paragraaf 4 bevat enkele wenken voor de praktijk. In slotparagraaf 5 worden enige conclusies geformuleerd.

¹ Raadsheer bij het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden en verbonden aan de VU Amsterdam. Deze bijdrage bevat enkele fragmenten uit eerdere publicaties van de auteur.

² HR 6 oktober 2000, ECLI:NL:HR:2000:AA7364, NJ 2000/691 (*Verzicht/Rowi*).

³ HR 4 oktober 2002, ECLI:NL:HR:2002:AE4358, NJ 2003/257 (*Fraanje/Götte*).

⁴ HR 22 oktober 2004, ECLI:NL:HR:2004:AO9494, NJ 2006/597 (*Endlich/Bouwmachines*).

⁵ A.F. Veldhuis, in: ‘Verzuimperikelen’, ORP 2019/5, p. 9 – 14.

2. Zuivering van het verzuim van de schuldenaar

2.1 De gangbare opvatting

In het hiervoor genoemde arrest JED Textiles overwoog de Hoge Raad onder meer:

Uit art. 6:86 BW volgt dat een schuldenaar die met de nakoming van zijn verbintenis in verzuim is, zijn verzuim kan zuiveren door alsnog behoorlijke nakoming alsmede betaling van de inmiddels verschuldigd geworden schadevergoeding en van de kosten aan te bieden. Met deze mogelijkheid tot zuivering van zijn verzuim wordt het belang gediend dat de schuldenaar heeft bij nakoming (in plaats van bijvoorbeeld ontbinding of vervangende schadevergoeding), zonder dat het belang van de schuldeiser geschaad wordt.

Deze passage roept de vraag op of de schuldenaar reeds zijn verzuim zuivert door alsnog behoorlijke nakoming alsmede betaling van de inmiddels verschuldigd geworden schadevergoeding en van de kosten aan te bieden of dat voor die zuivering tevens vereist is dat vervolgens ook behoorlijk wordt nagekomen. Tjong Tjin Tai meent dat het laatste het geval is en zegt daarover in zijn NJ-noot⁶ bij het bekende arrest Kenter/Slierings het volgende:

Het weigeren van een behoorlijk aanbod tot nakoming kan wel leiden tot schuldeisersverzuim, aldus blijkt uit art. 6:86 BW (doordat is aangegeven dat weigering wel is toegestaan indien het aanbod niet tevens betaling van schadevergoeding en kosten omvat). Daaruit volgt overigens niet dat het enkele aanbod reeds de zuivering met zich brengt: doorgaans eindigt het verzuim pas bij de daadwerkelijke nakoming (vgl. Asser/Hartkamp & Sieburgh 6-I, 2012/402). Het verzuim eindigt ofwel door nakoming die tot zuivering leidt, of door een onterechte weigering van een toereikend aanbod doordat alsdan schuldeisersverzuim intreedt.*

Ergo: pas als daadwerkelijk (volledig) is nagekomen, eindigt het verzuim van de schuldenaar. Ook Hijma lijkt deze mening toegedaan, waar hij – eveneens in een NJ-noot⁷ – de verschillende scenario's bespreekt in verband met een aanbod tot nakoming van de in verzuim verkerende schuldenaar:

Situatie a: het aanbod is toereikend, de schuldeiser ontvangt. Dit is de modelsituatie: doordat de schuldenaar alsnog presteert, vervult hij zijn verbintenis, zodat zijn verzuim tot een einde komt.

Bij Asser/Sieburgh zijn vergelijkbare geluiden te horen:

Het tijdstip waarop het verzuim eindigt is doorgaans dat waarop de schuldenaar de verbintenis nakomt, doch soms eerder, bijvoorbeeld wanneer hij bevoegd is te betalen door middel van een cheque of soortgelijk papier als bedoeld in art. 6:46 BW (zie Asser/Sieburgh 6-II 2017/207) of wanneer de schuldeiser een behoorlijk aanbod tot nakoming weigert (...).⁸

⁶ HR 17 januari 2014, ECLI:NL:HR:2014:95, NJ 2014/396, m.nt. T.F.E. Tjong Tjin Tai.

⁷ HR 7 december 2018, ECLI:NL:HR:2018:2255, NJ 2020/196, m.nt. Jac. Hijma.

⁸ Asser/Sieburgh 6-I 2020/402.

Als wij vervolgens kijken naar de ontstaansgeschiedenis van artikel 6:86 BW, dan zien we dat de oorspronkelijke redactie daarvan een iets andere was dan de versie die ons in 1992 ingevoerde Burgerlijk Wetboek heeft gehaald. Artikel 6.1.8.11a luidde:

Gedurende het verzuim blijft de schuldenaar tot nakoming bevoegd, mits hij tevens betaling aanbiedt van de inmiddels door hem verschuldigd geworden schadevergoeding en van de kosten.

In de Memorie van Antwoord wordt over dit destijds artikel 6.1.8.11a opgemerkt:

Dit nieuwe artikel stelt buiten twijfel dat de schuldenaar zich ondanks het verzuim door nakoming kan bevrijden, mits hij tevens betaling aanbiedt van de inmiddels door hem verschuldigd geworden schadevergoeding en van de kosten.⁹

Over de vraag of de schuldenaar reeds uit verzuim komt door een nakomingsaanbod te doen dat aan daaraan te stellen eisen beantwoordt dan wel dat dit verzuim eerst door volledige nakoming eindigt, wordt niet gerept, ook niet in de Memorie van Toelichting Inv. van enige jaren later.¹⁰ Dit een en ander roept de vraag op hoe in andere jurisdicties met deze problematiek wordt omgegaan. Hoe ziet men bijvoorbeeld bij onze burens in Duitsland en België dit vraagstuk?

Wenden wij eerst de steven in oostelijke richting. In het bekende Palandt Kommentar op het Duitse Bürgerliches Gesetzbuch (BGB) vinden wij in randnummer 36 bij § 286 BGB opgemerkt dat gewoonlijk door "Leistung" het verzuim eindigt. Dit is echter niet geheel zuiver voorgesteld. Het Bundesgerichtshof (BGH) maakte al in 1969 duidelijk dat het voor de opheffing van het verzuim erom gaat dat door de schuldenaar datgene is gedaan dat voor de uitvoering van de verbintenis noodzakelijk is. Niet noodzakelijk voor de opheffing van het verzuim is dat alle gevolgen van nakoming ook daadwerkelijk (al) zijn ingetreden en de verbintenis teniet is gegaan:

Auch wenn sich der Schuldner bereits in Verzug befindet, endet der Verzug schon in dem Augenblick, in dem er das zur Leistungserbringung Erforderliche getan hat, also nicht erst mit Eintritt des Leistungserfolgs.¹¹

Niettemin kan uit dit citaat wel worden afgeleid dat naar Duitse opvatting voor het (op deze wijze) eindigen van het verzuim de voor nakoming van de verbintenis noodzakelijke handelingen door de schuldenaar moeten zijn uitgevoerd.

Onze zuiderburens staan al enige tijd op het punt een nieuw burgerlijk wetboek in te voeren.¹² Het beoogde boek 5 daarvan, dat aan verbintenissen is gewijd, bevat in de vorm van artikel 5.228 een bepaling die is gewijd aan de zuivering van het verzuim:

Enmaal in verzuim, behoudt de schuldenaar het recht om de uitvoering van de verschuldigde prestatie aan te bieden voor zover deze nog nut vertoont voor de schuldeiser. Desgevallend is de schuldenaar gehouden tot herstel van de schade.

De toelichting bij deze bepaling vermeldt met verwijzing naar 'ons' artikel 6:86 BW:

⁹ MvA II, Parl. Gesch. 6, p. 307.

¹⁰ MvT, Parl. Gesch. InvW 6, p. 1254-1255.

¹¹ BGH, Urteil vom 29.01.1969 - IV ZR 545/68, NJW 1969, 875.

¹² Voor de laatste stand van zaken, zie <https://justitie.belgium.be/nl/bwcc>.

Eens de schuldenaar in verzuim is, moet aan de schuldenaar de mogelijkheid geboden worden dit verzuim te zuiveren, d.i. de gevolgen ervan wegnemen door alsnog de verbintenis behoorlijk na te komen.

Hoewel dit niet met zoveel woorden uit de tekst van de beoogde nieuwe wetsbepaling volgt lijkt uit de toelichting erop wel te kunnen worden afgeleid dat ook de Belgische wetgever voor ogen staat dat voor het eindigen van het verzuim in elk geval nodig is dat de schuldenaar zijn verbintenis alsnog nakomt.

2.2 De gerechtvaardigde belangen van de in verzuim zijnde schuldenaar

Deze – ultrakorte – rondgang langs de parlementaire geschiedenis, het Duitse en (waarschijnlijk) toekomstige Belgische recht levert een vergelijkbaar beeld op als wat in de Nederlandse doctrine bestaat: verzuim wordt pas gezuiverd met en door nakoming. Dit is niet zonder belang; de rechtsgevolgen van verzuim zijn namelijk verstrekkend. Met het vaststellen van het moment van verzuim wordt een ‘omslagpunt’ bereikt in de relatie tussen schuldeiser en schuldenaar. Van den Brink heeft in dit kader al eens opgemerkt dat verzuim het einde markeert van de periode van ‘gewoon nakomen’; het initiatief in de contractrelatie komt bij de schuldeiser te liggen.¹³ Het genoemde omslagpunt wordt op verschillende plekken in de wettelijke regeling zichtbaar. Art. 6:84 BW voorziet bijvoorbeeld in een risico-omslag tussen schuldeiser en schuldenaar bij een tijdens het verzuim van de laatste ontstane onmogelijkheid tot nakoming. Art. 6:85 lid 2 BW bepaalt dat vanaf het moment van verzuim de schuldeiser recht krijgt op vergoeding van vertragingsschade. Art. 6:87 BW geeft de schuldeiser in geval van verzuim recht op vervangende schadevergoeding na het door de schuldeiser uitbrengen van een zogeheten omzettingsverklaring, terwijl tijdens het verzuim van de schuldenaar ook de weg naar ontbinding voor de schuldeiser openligt.¹⁴

In het licht van al deze toch weinig aantrekkelijke kanten van het in verzuim zijn, is de vraag op zijn plaats wat de gerechtvaardigde belangen van de in verzuim zijnde schuldenaar meebrengen op (en vanaf) het moment dat hij eenmaal een zuiveringsvoorstel heeft gedaan dat aan de eisen van art. 6:86 BW voldoet. Die schuldenaar zal immers door een correct zuiveringsaanbod te doen juist willen voorkomen dat zijn wens om alsnog na te komen door de schuldeiser wordt gefrustreerd, bijvoorbeeld doordat deze de overeenkomst van partijen ontbindt of doordat de schuldeiser er alsnog op de voet van artikel 6:87 BW voor kiest de verbintenis van de schuldenaar om te zetten in een verbintenis tot vervangende schadevergoeding. Dat doet de vraag stellen op welke rechtsgevolgen van verzuim de schuldeiser zich nog kan beroepen nadat hem een zuiveringsaanbod heeft bereikt dat aan de eisen van artikel 6:86 BW beantwoordt.

Er lijkt veel voor te zeggen om ervan uit te gaan dat, zodra een zuiveringsaanbod dat aan de eisen van artikel 6:86 BW beantwoordt is gedaan, de rechtsgevolgen van verzuim die in de weg staan aan (verdere) nakoming – kortweg: de mogelijkheid van omzetting en ontbinding – op de voet van art. 6:248 lid 2 BW de schuldeiser uit handen worden geslagen en de overige rechtsgevolgen van verzuim intact blijven.¹⁵ Dat de schuldeiser na een correct

¹³ V. van den Brink, *Verzuim en ingebrekestelling* (deel 1), MvV 2005-10, p. 185. Zie voor een overzicht van de rechtspraak met betrekking tot het verzuimvereiste voorts M.A.J.G. Janssen, *Verzuim en ingebrekestelling bij schadevergoeding en ontbinding*, ORP 2011/1, p. 33-42.

¹⁴ Zie over de omzettingsverklaring onder meer Bakker, *GS Verbintenissenrecht*, art. 6:87 BW, aant. 11.

¹⁵ Zie in vergelijkbare zin Veldhuis 2019, p. 9.

zuiveringsaanbod de twee genoemde rechtsgevolgen niet meer jegens de schuldenaar kan invoeren lijkt mij ook goed te passen bij het feit dat een correct zuiveringsaanbod niet door de schuldeiser mag worden geweigerd zonder in schuldeisersverzuim te komen.¹⁶ Dat impliceert dat na een correct zuiveringsaanbod nakoming niet (meer) mag worden gefrustreerd door de schuldeiser.

Maar wat indien de nakoming door de schuldenaar na acceptatie van het zuiveringsaanbod niet of niet voldoende 'van de grond komt' of anderszins niet naar behoren verloopt? Een denkbare oplossing voor dergelijke situaties zou mijns inziens kunnen zijn dat wordt aangenomen dat op de schuldenaar wiens in overeenstemming met artikel 6:86 BW gedane zuiveringsaanbod is aanvaard, maar die nog niet (volledig) is nagekomen, op de voet van art. 6:248 lid 1 BW de (voortdurende) verplichting rust om met bekwame spoed na te (blijven) komen en dat bij een (toerekenbare) schending door de schuldenaar van die voortdurende verplichting de schuldeiser opnieuw alle gevolgen van het verzuim tegen hem zal kunnen invoeren, dus ook die van omzetting en ontbinding. Voordeel hiervan is dat de schuldenaar – door het voortduren van het verzuim in combinatie met de op hem drukkende voortdurende verbintenis - pressie ervaart om (spoedig) na te (blijven) komen, in de wetenschap dat in geval van een toerekenbare schending van genoemde voortdurende verplichting door de schuldenaar, de schuldeiser opnieuw alle rechtsgevolgen van het verzuim tegen hem zal kunnen invoeren. Een nadeel lijkt overigens wel te zijn dat vermoedelijk eenvoudig discussie tussen partijen zou kunnen ontstaan over de vraag of genoemde voortdurende verplichting door de schuldenaar is geschonden of niet.

Bij dit alles dient overigens – welk standpunt men over het voorgaande ook zou willen innemen – te worden bedacht dat ook in de periode waarin een schuldenaar in verzuim is, zijn relatie met de schuldeiser wordt beheerst door de eisen van redelijkheid en billijkheid (vgl. art. 6:2 lid 1 BW en art. 6:248 lid 1 BW) en daarmee ook door de verplichting van partijen om rekening te houden met elkaars gerechtvaardigde belangen.¹⁷ Dit een en ander kan onder omstandigheden (bijvoorbeeld door gedrag van de schuldeiser na het intreden van het verzuim) tot gevolg hebben dat het recht om een beroep te doen op (een of meer van) de rechtsgevolgen van verzuim door de schuldeiser wordt verwerkt of dat zo'n beroep anderszins naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar te achten is.

3. Iets over de relatie tussen verzuim en schuldeisersverzuim

Verzuim en schuldeisersverzuim liggen in elkaars verlengde; het ene houdt, zo zou men kunnen zeggen, op waar het andere begint. Immers, wie als schuldeiser ten onrechte een zuiveringsaanbod doet aan de daaraan te stellen eisen voldoet, afslaat, geraakt zelf in schuldeisersverzuim. Dit volgt uit artikel 6:86 BW in combinatie met artikel 6:58 BW. Dit artikel bepaalt dat de schuldeiser in verzuim komt, wanneer nakoming van de verbintenis verhinderd wordt doordat hij de daartoe noodzakelijke medewerking niet verleent of doordat een ander beletsel van zijn zijde opkomt, tenzij de oorzaak van verhindering hem niet kan

¹⁶ Vgl. de NJ-noot van Jac. Hijma onder het arrest JED Textiles onder 3: "Mede in dit licht mag het bepaalde ook 'positief' worden opgevat: indien de schuldenaar mede de betaling van schade en kosten aanbiedt, kan (lees: mag) de schuldeiser het zuiveringsaanbod niet weigeren. Voor de schuldenaar stelt het artikel dus de mogelijkheid tot zuivering veilig (r.o. 3.4.2)."

¹⁷ Deze regel geldt zowel in precontractuele als in contractuele verhoudingen. Zie onder meer HR 5 januari 2001, ECLI:NL:HR:2001:AA9311, NJ 2001/79 (Nethou/Multi Vastgoed), HR 12 augustus 2005, ECLI:NL:HR:2005:AT7337, NJ 2005/467 (CBB/JPO), HR 19 oktober 2007, ECLI:NL:HR:2007:BA7024, NJ 2007/565 (Vodafone/ETC) en HR 10 juni 2011, ECLI:NL:HR:2011:BP6163, NJ 2011/423 (ING/Kreuger c.s.).

worden toegerekend. Het arrest JED Textiles verduidelijkt de relatie tussen verzuim en schuldeiserverzuim en laat zien dat beide rechtsfiguren andere rechtsgevolgen kennen.

Als een schuldenaar die zijn verzuim wil zuiveren, wordt geconfronteerd met een onterechte weigering om een zuiveringsaanbod te aanvaarden, zal – zo vermoed ik – bij hem niet zelden de gedachte postvatten dat de wederpartij zich onredelijk opstelt en niet handelt ‘zoals het hoort’. De reflex kan dan zijn om, zoals JED Textiles deed, ‘terug te slaan’, in dit geval door annulering van de door de wederpartij geplaatste order. Hijma wijst er in zijn NJ-noot onder het arrest terecht op dat een dergelijke – vanuit emotioneel oogpunt wellicht invoelbare – reactie miskent dat de onterechte weigering van het zuiveringsaanbod een schuldeisershandeling betreft, die geen ‘remedie’, zoals de bevoegdheid tot ontbinding, ‘triggert’:

Als schuldenaar is zij tot die ontbinding echter niet bevoegd, zelfs niet als de wederpartij in schuldeisersverzuim zou verkeren. Schuldeisersverzuim geeft de schuldenaar de optie te vorderen dat de rechter hem van zijn verbintenis bevrijdt (art. 6:60 BW), maar verschafft geen bevoegdheid tot ontbinding ex art. 6:265 BW (r.o. 3.4.4). Door het zuiveringsaanbod af te slaan kan K hooguit zijn tekortgeschoten in zijn rol van schuldeiser, maar niet, zoals voor art. 6:265 BW essentieel is, in de rol van schuldenaar.

Ergo: wie als schuldenaar met een onterecht geweigerd zuiveringsaanbod wordt geconfronteerd, dient – om van zijn verplichting tot nakoming te worden bevrijd - de rechter te adiëren. Zolang de rechter niet is overgegaan tot bevrijding van zijn verplichting, blijft de schuldenaar gehouden om de redelijkerwijs van hem te vergen zorg in acht te nemen, opdat hij zal kunnen nakomen indien het schuldeisersverzuim eindigt, bijvoorbeeld doordat de schuldeiser alsnog het aanbod van de schuldenaar als bedoeld in art. 6:86 BW aanvaardt. Wie, zoals JED Textiles – in dit geval door annulering van de order – het zichzelf (verwijtbaar) onmogelijk maakt om nog na te komen, handelt in strijd met die zorgplicht en schendt daarmee een (voortdurende) verbintenis die op hem rust. Dit levert een toerekenbare tekortkoming op van de schuldenaar. Ervan uitgaande dat die tekortkoming in het gegeven geval ook van voldoende gewicht is om ontbinding te rechtvaardigen, zal de schuldeiser – hoewel het nu juist zijn onredelijke weigering was die de opmaat heeft gegeven voor het handelen van de schuldenaar - zich op de voet van art. 6:265 BW van de overeenkomst kunnen bevrijden en de schade die hij heeft geleden door de tekortkoming op de schuldenaar kunnen verhalen. *Lex dura, sed lex.*

4. Wenk voor de praktijk

Uit het bovenstaande laten zich mijns inziens drie lessen destilleren. Allereerst is van belang dat een schuldenaar die zijn verzuim wil zuiveren er geen misverstand over dient te laten bestaan dat hij tot onverkorte nakoming bereid is en te kennen geeft de schuldeiser volledig te zullen compenseren voor de in verband met de tekortkoming ingetreden dan wel toekomstig in te treden schade en gemaakte dan wel nog te maken kosten. ‘Klare wijn schenken’ op dit punt voorkomt misverstanden en onnodige weigeringen van schuldeisers tot aanvaarding van een zuiveringsaanbod. De tweede les is dat partijen steeds voldoende oog dienen te hebben voor de hoedanigheid waarin de wederpartij met hen handelt. Schiet de wederpartij tekort als schuldenaar dan leidt dit tot andere bevoegdheden dan wanneer hij als schuldeiser tekort schiet. De derde les is dat als een schuldeiser onverhoopt een correct zuiveringsaanbod afslaat, dit de schuldenaar niet ontslaat van zijn verplichting om zodanige zorg te betrachten dat hij weer wel na kan komen als het beletsel voor nakoming van

schuldeiserszijde is opgeheven. Schiet de schuldenaar in die zorg verwijtbaar tekort, dan opent dit de weg voor de schuldeiser naar schadevergoeding en ontbinding.

5. Slot

In deze bijdrage werd allereerst stilgestaan bij de vraag wanneer het verzuim van de schuldenaar door zuivering eindigt. In dat kader kwam zowel de in Nederland gangbare opvatting daarover aan de orde als de wijze waarop de zuivering van het verzuim is geregeld in het Duitse recht en het toekomstig Belgische recht. Vervolgens werd de vraag opgeworpen wat de gerechtvaardigde belangen van de in verzuim zijnde schuldenaar meebrengen op (en vanaf) het moment dat hij eenmaal een zuiveringsvoorstel heeft gedaan dat aan de eisen van art. 6:86 BW voldoet. In dat kader werd betoogd dat er veel te zeggen lijkt voor de gedachte dat, zodra een zuiveringsaanbod dat aan de eisen van artikel 6:86 BW beantwoordt is gedaan, de rechtsgevolgen van verzuim die in de weg staan aan (verdere) nakoming – kortweg: de mogelijkheid van omzetting en ontbinding – op de voet van art. 6:248 lid 2 BW de schuldeiser uit handen worden geslagen en de overige rechtsgevolgen van verzuim intact blijven. Met de aanvaarding van deze gedachte zou tevens kunnen worden aangenomen dat op de schuldenaar wiens in overeenstemming met artikel 6:86 BW gedane zuiveringsaanbod is aanvaard, maar die nog niet (volledig) is nagekomen, op de voet van art. 6:248 lid 1 BW de (voortdurende) verplichting rust om met bekwame spoed na te (blijven) komen en dat bij een (toerekenbare) schending door de schuldenaar van die voortdurende verplichting de schuldeiser opnieuw alle gevolgen van het verzuim tegen hem zal kunnen invoeren, dus ook die van omzetting en ontbinding. De wenk voor de praktijk liet onder meer zien hoe belangrijk het is – ook voor partijen zelf – om een helder onderscheid te maken tussen de eigen en andermans rol als schuldenaar en schuldeiser en zich ervan bewust te zijn dat een ondermaatse vervulling van elk van deze rollen van elkaar te onderscheiden rechtsgevolgen in het leven roept.